

УДК 378.091.3:004]:78-051(043.5)

DOI: 10.12958/1817-3764-2024-4-157-162

Чжан Лі,

аспірант кафедри педагогіки

Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

a39901331@qq.com

<https://orcid.org/0009-0005-2351-1086>

ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ СПІВПРАЦІ ТА ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Організація творчої співпраці та інтерактивного навчання є невід'ємною складовою сучасного освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО). Ці підходи забезпечують створення сприятливого навчального середовища, яке стимулює розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти, формування професійних навичок та готовність до вирішення педагогічних завдань у майбутній професійній діяльності. Особливого значення ці методи набувають у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, де креативність, інтерактивність і колаборація є основою ефективної педагогічної взаємодії (Тягай, 2015; Стратан-Артишкова, Гайдай, 2017; Сюй Ченьци, 2024).

В умовах сучасних викликів вищої освіти, таких як цифровізація, глобалізація та зростання потреб у міждисциплінарному підході, інтерактивні методи навчання та творча співпраця є дієвими засобами формування професійно-педагогічної компетентності. Залучення здобувачів освіти до активної взаємодії, використання ігрових і симуляційних форм навчання, а також проектної діяльності сприяють розвитку їхніх комунікативних, креативних та рефлексивних здібностей. Це забезпечує підготовку педагогів, здатних працювати у швидкозмінних умовах сучасної освітньої системи (Зайцева, 2021; Гуменнікова, Жуйпін, 2023).

Розвиток професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів музичного

мистецтва передбачає інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками в атмосфері співпраці та партнерства. У цьому контексті інтерактивне навчання та творчий підхід виступають інструментами формування здатності ефективно реалізовувати навчально-виховний процес, враховуючи індивідуальні особливості учнів, актуальні освітні тенденції та потреби суспільства (Ягоднікова, 2009; Кондратенко, 2016; Волкова, 2018).

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні організації творчої співпраці та інтерактивного навчання як однієї з педагогічних умов ефективного формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва та визначенні шляхів її реалізації в освітньому процесі ЗВО.

Творча співпраця та інтерактивне навчання є важливими аспектами сучасного освітнього процесу, які сприяють розвитку учнів, формуванню їхніх навичок і підготовці до професійної діяльності.

Творча співпраця передбачає активну взаємодію учасників освітнього процесу, де кожен має можливість вносити свої ідеї, думки та досвід. Цей підхід акцентує увагу на колективному створенні нових знань і рішень, що забезпечує: розвиток комунікативних навичок (співпраця з однокласниками чи колегами вимагає активної комунікації, що допомагає учням вчитися висловлювати свої думки та слухати інших); стимулювання креативності

(робота в команді над спільними проектами або завданнями спонукає до генерації нових ідей і рішень, що стимулює креативне мислення); формування критичного мислення (обговорення різних точок зору та аргументація своїх позицій сприяють розвитку критичного мислення, що є важливим для аналізу інформації та прийняття рішень).

Інтерактивне навчання фокусується на залученні учнів у процес навчання через активні методи і технології, які сприяють більшій взаємодії між учителем і учнями. Основні аспекти інтерактивного навчання включають: активна участь учнів (інтерактивні методи, такі як обговорення, рольові ігри, симуляції або використання технологій, залучають учнів у процес навчання, що підвищує їхню мотивацію та зацікавленість); використання сучасних технологій (ІКТ, онлайн-платформи та мультимедійні ресурси дозволяють створювати інтерактивний контент, що робить навчання більш динамічним і привабливим); зворотний зв'язок і рефлексію (інтерактивні методи навчання часто передбачають можливість отримання зворотного зв'язку, що допомагає учням усвідомлювати свої успіхи та області для покращення).

Творча співпраця і інтерактивне навчання є взаємодоповнюючими процесами. Творча співпраця забезпечує основи для колективної діяльності, тоді як інтерактивне навчання пропонує інструменти і методи, які стимулюють цю діяльність. Разом вони сприяють створенню навчального середовища, в якому учні можуть активно залучатися, генерувати нові ідеї та набувати практичних навичок, необхідних для успішної професійної діяльності.

Таким чином, творча співпраця та інтерактивне навчання є важливими елементами сучасної освіти, які сприяють формуванню компетентних, креативних та критично мислячих особистостей, готових до викликів сучасного світу. Впровадження цих підходів у навчальний процес допомагає створити більш ефективне та цікаве середовище для навчання і розвитку учнів.

Організація творчої співпраці та інтерактивного навчання у процесі формування

професійно-педагогічної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є важливою складовою сучасної освіти. ІКТ надають унікальні можливості для створення динамічного, інтерактивного та творчого навчального середовища, що сприяє розвитку як педагогічних, так і музичних навичок у студентів.

Творча співпраця є основою для формування професійних навичок вчителів. Використання ІКТ дозволяє студентам взаємодіяти, ділитися ідеями та створювати спільні проекти. Це може реалізовуватися через:

- **Онлайн-платформи для спільної роботи.** Такі платформи, як Google Workspace або Microsoft Teams, дають можливість студентам спільно працювати над проектами, обмінюватися думками та створювати спільні музичні композиції, аранжування або навчальні матеріали. Цей підхід формує вміння працювати в команді та розвиває комунікаційні навички.

- **Використання соціальних мереж.** Студенти можуть організувати онлайн-зустрічі або вебінари, де обговорюватимуть нові музичні тенденції, техніки викладання або результати своїх творчих експериментів. Це не тільки сприяє розвитку колективної творчості, але й формує професійні зв'язки.

Інтерактивні методи навчання, підтримувані ІКТ, дозволяють активізувати учнівську діяльність і залучити студентів у процес навчання. Кілька ефективних підходів включають:

- **Інтерактивні навчальні ресурси.** Використання програм, що дозволяють створювати інтерактивні презентації, вікторини або навчальні ігри (наприклад, Kahoot!, Quizlet), забезпечує залучення студентів до навчального процесу. Це може включати опитування, де студенти можуть висловлювати свою думку щодо музичних творів або методів викладання, що підвищує їхню активність та зацікавленість.

- **Мультимедійні технології.** Інтеграція відео, аудіоматеріалів та графіки у навчальний процес дозволяє створювати більш живий та різноманітний контент. Наприклад, відеоуроки з виконання музичних творів або аналізу

музичних композицій допомагають студентам краще зрозуміти матеріал і створюють можливість для практичного застосування знань.

Проектне навчання, яке включає створення музичних творів або організацію музичних заходів, зазвичай реалізується за допомогою ІКТ. Студенти можуть працювати над реальними проектами, які мають практичну значимість, застосовуючи отримані знання на практиці.

Це можуть бути створення оригінальних музичних композицій або організація концертів, що дозволяє студентам втілювати свої ідеї у життя, а також вдосконалювати навички управління та організації.

Таким чином, організація творчої співпраці та інтерактивного навчання з використанням ІКТ у процесі формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва є важливим елементом підготовки сучасного педагога. Цей підхід сприяє розвитку критичного мислення, творчих здібностей, комунікаційних навичок та готовності до роботи в колективі, що є необхідними умовами для успішної професійної діяльності в умовах сучасного освітнього середовища.

Одним із шляхів впровадження цієї педагогічної умови в освітній процес ЗВО стала організація проекту «Музичний фестиваль: від ідеї до реалізації».

Його мета полягала у розвитку навичок творчої співпраці серед студентів через організацію музичного фестивалю, що передбачало колективну роботу над різними аспектами заходу, такими як програмування, реклама, виступи та технічне забезпечення.

Ми ініціювали проект з організації музичного фестивалю, на якому студенти повинні були взяти участь у всіх етапах – від ідеї до реалізації. Студенти були розділені на команди, кожна з яких відповідала за окремий аспект фестивалю: програму, рекламу, технічне забезпечення та організацію виступів.

Під час першого заняття студенти обрали команди відповідно до своїх інтересів та навичок. Наприклад, студенти, які мали досвід у грі на музичних інструментах, потрапили в команду, що відповідала за виступи,

а ті, хто вмів працювати з графікою та медіа, потрапили в команду реклами. Ми надали рекомендації та допомогу під час формування команд.

Протягом наступних кількох тижнів студенти працювали над своїми проектами у складі команд. Вони проводили творчі сесії, на яких генерували ідеї для програм фестивалю, обирали виконавців та формували репертуар. У команді виступів студенти вирішили, що хочуть залучити місцеві гурти та сольних виконавців, створивши таким чином різноманітну програму.

Команда реклами розробила план рекламної кампанії, яка включала створення постерів, флаєрів та використання соціальних мереж для залучення аудиторії. Студенти навчалися використовувати графічні редактори для створення візуального контенту та розробили стратегію поширення інформації про фестиваль у навчальних закладах та місцевих громадах.

Команда, відповідальна за технічне забезпечення, працювала над створенням сценарію для фестивалю та налаштуванням звукового обладнання. Студенти вчилися працювати з мікшерами та звуковими системами, що було важливо для успішного проведення заходу. Вони також розробили план розташування обладнання на майданчику.

Через два місяці підготовки фестиваль відбувся в університеті. Студенти з усіх команд працювали разом, щоб реалізувати свій план. Вони чергувалися на різних ділянках: деякі відповідали за прийом гостей, інші проводили репетиції з виконавцями, а хтось займався рекламою фестивалю на місці.

Після закінчення фестивалю ми провели обговорення, в якому студенти ділилися своїми враженнями та досвідом. Вони обговорили, що було найскладніше в організації, а що вдалося найкраще. Студенти визнали, що цей проект дав їм можливість розвинути навички командної роботи, комунікації та креативності.

Студенти навчилися працювати в команді, спілкуючись і обираючи кращі рішення для реалізації фестивалю. Вони змогли об'єднати

свої таланти та навички для досягнення спільної мети.

Завдяки залученню всіх учасників до активного процесу організації, навчання стало більш інтерактивним і практичним, що підвищило зацікавленість студентів.

Студенти отримали цінний досвід у плануванні та організації заходів, що є важливою частиною їхньої майбутньої професійної діяльності.

Ще одним прикладом організації творчої співпраці та інтерактивного навчання стало створення спільного музичного проєкту «Музичні традиції світу», який мав на меті розвиток креативності та співпраці серед студентів через створення спільного музичного проєкту, який досліджував би музичні традиції різних країн світу.

Нами було організовано зустріч, на якій студенти обговорили ідею створення спільного проєкту «Музичні традиції світу». Усі бажані студенти були розділені на команди, кожна з яких відповідала за певний регіон або країну, наприклад, Латинська Америка, Африка, Азія, Європа.

Кожна команда отримала завдання дослідити музичні традиції обраної країни або регіону. Студенти вивчали народні інструменти, традиційні мелодії, ритми та танці, а також значення музики у культурному контексті. Вони використовували онлайн-ресурси, бібліотеки та проводили інтерв'ю з фахівцями з музичного мистецтва.

Після збору інформації кожна команда працювала над створенням програми виступу, яка включала б виконання музичних творів, танців та розповіді про традиції своєї країни. Студенти обирали пісні, адаптували їх для виконання та готували короткі презентації про культурний контекст виконуваних творів.

Команди проводили регулярні репетиції, на яких працювали над виконанням творів. Викладачі надали підтримку та консультації щодо техніки виконання, сценічної майстерності та взаємодії на сцені. Студенти також навчалися працювати з різними музичними інструментами, що були новими для них.

Через два місяці підготовки відбувся великий концерт, на якому кожна команда представила свою програму. Студенти виступали перед однокурсниками, викладачами та гостями університету. Вони виконували музичні твори, танцювали та ділилися інформацією про культуру своєї країни. Концерт складався з різних номерів, що демонстрували багатство музичних традицій.

Після концерту ми провели обговорення, в якому студенти поділилися враженнями від участі у проєкті. Вони обговорили, як цей досвід сприяв розвитку їхніх навичок співпраці, креативності та культурної свідомості. Студенти також визнали, що навчилися цінувати різноманітність музичних традицій та їхній вплив на світову культуру.

Студенти навчилися працювати разом у командах, об'єднуючи свої таланти та ідеї для створення спільного продукту, що зміцнило їхнє вміння співпрацювати.

Проєкт створив можливість для активного залучення студентів у процес навчання, адже вони стали творцями контенту, а не лише споживачами знань.

Студенти здобули цінний досвід в організації виступів та презентацій, що стане в пригоді у їхній майбутній педагогічній діяльності.

Отже, організація творчої співпраці та інтерактивного навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти є важливим чинником формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Використання інтерактивних методів і технологій сприяє розвитку критичного мислення, креативності та здатності до міжособистісної взаємодії, які є невід'ємними складовими професійного становлення. Застосування творчих форм роботи, таких як спільні мистецькі проєкти, майстер-класи та рольові ігри, забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, стимулює інтерес студентів до професійного самовдосконалення та активної участі в освітньому процесі. Такий підхід формує у майбутніх учителів здатність до ефективної педагогічної діяльності, зважаючи на потреби сучасної системи освіти.

Література

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч. посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с. URL: <https://ir.duan.edu.ua/items/6a07e942-8792-4ae6-9b8b-06bc5d369dd7>
2. Гуменнікова Т. Р., Жуйпін Х. Готовність до творчої самореалізації майбутніх вчителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 58. Том 1. С. 123–126. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.25>
3. Зайцева Т. В. Інтерактивні методи навчання як складова компетентнісного підходу в освіті. *Сучасні енергетичні установки на транспорті і технології та обладнання для їх обслуговування: Збірник наукових праць*. Херсон : КСМА, 2021. С. 490–492. URL: https://rep.ksma.ks.ua/jspui/bitstream/123456789/521/1/Zaytseva_Interactiv.pdf
4. Кондратенко Г. Г. Формування творчої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта XXI століття» (14–15 квітня 2016 року, м. Київ)*. Київ, 2016. С. 585–595. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14473/1/G_Kondratenko_2016_14_04_konf_IM.pdf
5. Странган-Артишкова Т., Гайдай Л. Творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті модернізації вищої педагогічної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 132. С. 31–34. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/83099875.pdf>
6. Сюй Ченьци. Педагогічні умови і методи формування творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2024. № 3(6). С. 46–51. DOI: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-3.7>
7. Тягай І. М. Інтерактивне навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи магістрантів. Умань : ПП Жовтий О. О., 2015. 119 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/5561/1/%D0%86%D0%9D%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%92%D0%9D%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>
8. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: посібник. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/unter_formy.pdf

References

1. Volkova, N. P. (2018). Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli [Interactive teaching technologies in higher education]. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia. Retrieved from <https://ir.duan.edu.ua/items/6a07e942-8792-4ae6-9b8b-06bc5d369dd7> [in Ukrainian].
2. Humennikova, T. R., & Zhuipin, X. (2023). Hotovnist do tvorchoi samorealizatsii maibutnix vchyteliv muzychnoho mystetstva [Readiness for creative self-implementation of future music teachers]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 58(1), 123–126. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.25> [in Ukrainian].
3. Zaitseva, T. V. (2021). Interaktyvni metody navchannia yak skladova kompetentnisnoho pidkhdou v osviti [Interactive teaching methods as a component of a competence-based approach in education]. In *Suchasni enerhetychni ustanovky na transporti i tekhnolohii ta obladnannia dlia yikh obsluhovuvannia – Modern power plants on transport and technologies and equipment for their maintenance*. (pp. 490–492). Kherson: KSMA. Retrieved from https://rep.ksma.ks.ua/jspui/bitstream/123456789/521/1/Zaytseva_Interactiv.pdf [in Ukrainian].
4. Kondratenko, H. H. (2016). Formuvannia tvorchoi osobystosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva v umovakh osvitnoho seredovysheha vyshchoho navchalnoho zakladu [Formation of the creative personality of the future teacher of musical art in the conditions of the educational environment of a higher educational institution]. *Materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Osvita XXI stolittia” – Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference “Education of the XXI Century”*. (pp. 585–595). Kyiv. Retrieved from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14473/1/G_Kondratenko_2016_14_04_konf_IM.pdf [in Ukrainian].
5. Stratan-Artyshkova, T., & Haidai, L. (2017). Tvorcho-vykonavska pidhotovka maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva v konteksti modernizatsii vyshchoi pedahohichnoi osvity [Creative and performing training of future music teacher in the context of modernisation of higher pedagogical education]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences*, 132, 31–34. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/83099875.pdf> [in Ukrainian].
6. Xu Chenzi (2024). Pedahohichni umovy i metody formuvannia tvorchoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv muzychnoho mystetstva [Pedagogical conditions and methods of forming creative competence

of future music teachers]. *Pivdennoukrainski mystetski studii – South Ukrainian Art Studios*, 3(6), 46–51. DOI: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-3.7> [in Ukrainian].

7. Tiahai, I. M. (2015). *Interaktyvne navchannia u vyshchii shkoli* [Interactive learning in higher education]. Uman: PP Zhovtyi O. O. Retrieved from <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/5561/1/%D0%86%D0%9D%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%92%D0%9D%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf> [in Ukrainian].

8. Yahodnikova, V. V. (2009). *Interaktyvni formy i metody navchannia u vyshchii shkoli* [Interactive forms and methods of teaching in higher education]. Kyiv: DP “Vydavnychi dim “Personal”. Retrieved from https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/unter_formy.pdf [in Ukrainian].

Чжан Лі. Організація творчої співпраці та інтерактивного навчання в освітньому процесі ЗВО у контексті формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва

У статті обґрунтовано доцільність використання творчої співпраці та інтерактивного навчання як ефективних методів формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Розкрито специфіку організації освітнього процесу у ЗВО, орієнтованого на активну участь студентів у творчих проєктах, спільній діяльності та рефлексії, що сприяє розвитку їх професійно значущих умінь і навичок. Доведено, що інтерактивні методи навчання, зокрема дискусії, майстер-класи, рольові ігри та проєктна діяльність, є дієвими засобами інтеграції теоретичних знань і практичних умінь у процесі підготовки майбутніх учителів. Підкреслено важливість формування в студентів навичок міжособистісної комунікації, креативності та самостійності, які забезпечують їх конкурентоспроможність на сучасному ринку праці. Зроблено висновок, що впровадження творчої співпраці та інтерактивного навчання у ЗВО сприяє підвищенню мотивації студентів до професійного саморозвитку та формуванню стійкої професійної ідентичності.

Ключові слова: організація творчої співпраці та інтерактивного навчання, майбутні вчителі музичного мистецтва, професійно-педагогічна компетентність, освітній процес ЗВО, педагогічна умова.

Zhang Li. The organisation of creative cooperation and interactive learning in the educational process of higher education institutions in the context of the formation of professional and pedagogical competence of future music teachers

The article substantiates the expediency of using creative collaboration and interactive learning as efficient methods of forming the professional and pedagogical competence of future music teachers. The specifics of the organisation of the educational process in higher education institutions, focused on the active participation of students in creative projects, joint activities and reflection, which contributes to the development of their professionally relevant skills, are revealed. It is proved that interactive teaching methods, such as discussions, workshops, role-playing games and project activities, are effective means of integrating theoretical knowledge and practical skills in the process of training future teachers. The importance of developing students' interpersonal communication skills, creativity and independence, which ensure their competitiveness in the modern labour market, is emphasised. It is concluded that the introduction of creative collaboration and interactive learning in higher education institutions contributes to increasing students' motivation for professional self-development and the formation of a sustainable professional identity.

Key words: organisation of creative collaboration and interactive learning, future music teachers, professional and pedagogical competence, educational process of higher education institutions, pedagogical condition.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2024 р.
Прийнято до друку 20.12.2024 р.

